

Čas přípravy
45 minut

Čas realizace
60 minut

Prostor
kdekoliv

Roční období
kdykoliv

Počet účastníků
20

Věková kategorie
12–14 let

DIVADLO

Obecný cíl: Rozvoj těchto kompetencí: k učení, sociální a personální, komunikativní, k řešení problémů.

Konkrétní cíl: Naučit se kolektivnímu rozhodování, týmové spolupráci, naučit se odpoutat od studu a vystupovat před veřejností, rozvíjení představitosti a fantazie.

Motivace: Kdo z vás by neznal nádhernou atmosféru loutkového divadla? Kdo by si nechtěl zkusit být hercem? Stát na jevišti a vychutnávat si slávu potlesku.

Potřeby: Kostýmy, barvy na obličeje, scénáře, maňásky, loutky.

K tomuto metodickému listu není k dispozici žádný pracovní list.

Provedení: Něco z historie

Divadelní hry se hrávaly již ve starověkém Řecku. Hrály se např. v Athénách v prostorách divadla na počest Dionýsa, boha vína a nespoutaného veselí. Časem se staly součástí veselých dionýských slavností.

U Římanů byly hry od počátku součástí slavností a svátků. Navazovaly na obsah nebo formu rituálních obřadů konaných toho dne nebo vznikaly nezávisle na nich z radostné sváteční nálady. Do divadelních představení patřily tragédie, komedie a také pantomimy.

Ve středověku se divadlo začínalo objevovat znovu. Svatý František přišel s nápadem udělat živý obraz narození Páně – betlém, který představovali lidé. Původní nehybný obraz byl později oživen krátkými hranými scénami. V době vánoční, a zvláště pak velikonoční byly v chrámech a kláštřích předváděny scény z Ježíšova života. Ty se pak rozšířily i na další biblické příběhy. Dobře známé jsou pašijové hry, obohacené vedlejšími postavami a často vtipným dějem. Z chrámových představení se divadelní scéna časem přestěhovala na náměstí a pod širé nebe. Pro pobavení a zaujetí diváků se objevovaly komické postavy, které oživovaly vážné scény a umožnily vznik parodií a satiry.

V Čechách nacházíme zmínky o předvádění divadelních her již ve 13. až 15. století. Bývaly to hry dialogické, obvykle založené na veselém rozhovoru nebo hádce dvou osob. Obliba divadla se šířila od 18. století, hrávalo se v zámcích a palácích a také na tržištích mezi lidem. Skupinky koledníků v určité sváteční dny v roce obcházely vesnici a předváděly hry obchůzkové. V určité významné dny v roce se hrávaly selské nebo sousedské hry; obvykle se nacvičené představení uvedlo jen jednou. Jeho námětem bývalo náboženské téma, ale často obsahovalo i komické prvky.

Začátkem 19. století vznikala na venkově česká ochotnická divadla, v některých městech pořádali místní ochotníci divadelní hry jako sousedské divadlo, někdy ve prospěch chudých spoluobčanů. Vliv českého divadla na šíření české řeči je známý a značný. Zatímco na počátku 19. století existovalo jenom asi 300 českých knih, počet českých her přesahoval dva tisíce.

V roce 1867 bylo v zemích Koruny české napočítáno 200 ochotnických spolků. Divadla složená z dobrovolníků šířila kulturu, znalosti českých dějin i jazyka, poskytovala příjemné rozptýlení divákům a naplňovala umělecké ambice členů souboru. Teprve později vznikaly herecké společnosti, které si zvolily dramatické umění za své povolání.

Zkuste si zahrát divadlo. Nebojte se. Nemusí to být perfektní

Stačí jednoduše začít známou pohádkou. Právě nedokonalé věci jsou krásné. A zvláště pro děti. Máme za to, že klasické, známé pohádky může zahrát téměř každý. Neprofesionalita naopak může být přínosem. Přispěje k větší neformálnosti a k odstranění bariér mezi herci, diváky, rodiči, dětmi...

Kdo si myslí, že na to jdeme příliš rychle, ať zkusí ze začátku něco jednoduššího. Děti mají rády maňásky a velmi rády si připraví divadlo pro ostatní děti. Nejlepší je tato činnost na táboře nebo na vícedenní akci, kdy např. mezi děti dáte bednu maňásků a přes polední klid nebo v jiném volnu si můžou dle libosti hrát a pak už zbývá správná motivace a uvidíte sami, že si připraví představení pro ostatní a ještě budou rády.

Pokud máte k dispozici loutky, můžete stejným způsobem s dětmi nacvičit loutkové divadlo.

Takovýto začátek si vyžaduje pokračování. S dětmi si zahrajeme opravdové divadlo. Děti budou herci, pokud máte děti v oddíle víc, tak je rozdělte na herce a diváky nebo pokud je vás v oddíle málo, tak budete představení chystat pro oddíl jiný, nebo můžete představení připravit pro maminky, pro důchodce nebo pro ostatní lidi.

Děti si samy připraví maskování pomocí barev na obličej, pomocí vedoucího si samy zhotoví kostýmy a pokud si celé představení i kulisy budete dělat v oddíle svépomocí, tak je takové představení záležitost několika schůzek možná, měsíců.

Důležité je všechno – osoby a obsazení rolí – všude je důležitá role vedoucího, který zná dobře děti a umí je odhadnout, protože právě vedoucí je tady v roli režiséra. Další neméně důležitý je scénář. Tady velmi dobře poslouží scénáře již napsané nebo si vymyslíte divadlo svoje se vším všudy. Nezapomeňte, že vaše představení může někdo natočit na video a můžete tak vytvořit během celé existence oddílu mnoho různých záznamů.

Zajímavá hra z www.hranostaj.cz je **Divadelní asociace**.

Jsem slon – jsem jeho chobot – jsem kyblík, ze kterého slon pije. Beru chobot. Jsem kyblík – jsem uklízečka.

Pravidla

Ideální počet hráčů pro tuto hru je 5–8. Při větším počtu lidí mohou ostatní tvořit obecnost a pak se vystřídat. Hra trénuje pohotovost, schopnost improvizovat, originalitu. Hráči se postaví někam, kde mají dostatek volného prostoru a jeden hru zahájí tím, že zaujme nějakou pozici a prohlásí, co představuje. Např.: stoupne si na čtyři a řekne: jsem barový pult. Ostatní hráči rychle přemýšlí a jeden z nich (nedomlouvají se!) zaujme ve spolupráci s prvním také nějakou pozici a prohlásí, co je zač. Např.: ležerně se opře o záda prvního a řekne: jsem opilec těsně před zavírací hodinou. Do hry vstoupí libovolný třetí hráč a opět se přidá. Např.: postaví se s našťavaným výrazem poblíž a řekne: jsem manželka opilce. Nyní první hráč z pódia odchází a vybere si s sebou jednoho z těch, kdo jsou ve hře s ním, ten taky odchází. Např.: Beru manželku.

Na place tedy zůstane opilec těsně před zavírací hodinou. Znovu prohlásí: Jsem opilec (teď už nezáleží na tom, jaký). Ostatní se opět zapojují do hry, dramatizace pokračuje nezávisle na předchozím příběhu. Jsem policista vezoucí opilce na záchytku – jsem policejní auto – беру policajta – jsem auto – jsem přechod – jsem školka přecházející přes přechod – беру přechod – jsem školka. Znovu připomínám, že dramatizace se skládá i z pantomimického ztvárnění situace (ale pouze jako umístění se do vymyšlené pozice, jako socha). Prodlevy mezi jednotlivými figurami nesmí být delší než pár vteřin, je důležité, aby nenastala situace, kdy doprostředka dlouho nikdo nejde, ani to, že se doprostřed dere najednou lidí několik. Může se hrát na předem určený čas (např. tři minuty), nebo prostě než se příběh nějakým způsobem uzavře. Ve hře není vítězů ani poražených, zato si jistě užije mnoho srandy.

Velmi dobrá kniha, kde jsou scénáře napsané, Děti hrají divadlo od nakladatelství Portál.

Scénáře asi 15 pohádkových her a příběhů pro hraní s dětmi včetně námětů pro přípravu a provedení. Patří k nim např. pásmo jarních říkadel a her Zlatá brána, známé pohádky jako O dvanácti měsíčkách, Sněhurka a sedm trpaslíků, Šípková Růženka, příběhy pejska a kočky z oblíbené Čapkovy knížky, vánoční hra Narození Ježíška i zajímavé uvedení sportovních her. V úvodu autorky stručně popisují, jak s dětmi pracovat a jak lze texty upravovat pro vlastní podmínky. Přidávají své zkušenosti, jak vést dramatický kroužek a motivovat děti. Zmiňují se o přínosu dramatické výchovy pro rozvoj osobnosti, pro komunikaci a zlepšení vztahů mezi dětmi. U scénářů je uvedena délka trvání hry (obvykle 10-12 minut), počet herců i možnosti uplatnění statistů nebo drobnějších rolí. U všech her jsou připraveny i návrhy jednoduchých kulisy a kostýmů. Některé hry jsou doplněny náměty, jak je upravit pro starší děti.

Nebo kniha Děti hrají divadlo od SVT pro mladší děti, ale i starší to mohou zkusit – je zde 27 malých scénářů a mnoho obličejových masek.

Dalším zdrojem scénářů je internet: např. www.divadelnihry.sweb.cz, www.divadelnihry.wgz.cz, volně stažitelné scénáře pro děti ale i pro dospělé www.bezmez.cz/divadelni-scenare/.

Tato aktivita přibližuje Ideály Pionýra: Poznání, Přátelství a Překonání.

Přístup k dětem se specifickými vzdělávacími potřebami:

Tato aktivita je méně vhodná pro děti s poruchami autistického spektra, pro které je obtížné jakkoli vyjadřovat a vnímat emoce, „nerozumí“

výrazu tváře, mají potíže s chápáním řeči – vše berou doslovně. Rovněž jejich potřeba vše mít nějak uspořádané a neměnné je zde narušena. Divadlo samo o sobě se mění, je zpočátku chaotické. Pomocí může vhodně zvolená role nebo aktivita (jasně sdělíme, co má dělat, moc neměníme). Pokud může dítě vystupovat s maňáskem, nějakou loutkou, je to pro něj snazší.

Dětem s výraznou poruchou řeči (např. koktání) upravíme roli na míru, respektujeme jejich limity, respektujeme to, když děti nechťejí vystupovat. Pro úzkostnější, uzavřenější děti může divadelní představení znamenat značnou zátěž. Můžeme je pověřit jinou činností, která je pro zdar akce nutná a potřebná (osvětlování, zvuk, přinášení rekvizit, nemluvící role...).

Moje poznámky: